

Mit mond a Biblia a válásról?

Írásunk elején felsoroljuk a témához kapcsolódó igehelyeket, melyeket alább megmagyarázunk. Az újszövetségi igehelyeket Kecskeméthy István bibliafordításából (CE Koinónia Kiadó Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2002), az ószövetségi igehelyet a Károli Gáspár Bibliából idéztük.

Hallottátok, hogy megmondattok a régieknek: Ne kövess el házasságtörést. Én pedig azt mondom nektek, hogy mindenki, aki kívánságból tekint egy asszonyra, már házasságtörést követett el rajta szívében. Ha tehát a jobb szemed megbotránkoztat téged, vágd ki azt és vedd el magadtól; mert jobb neked, hogy egy tagod vesszen el, és ne az egész tested vettessék gyehennára. És ha a jobb kezed botránkoztat meg téged, vágd le azt és vedd el magadtól, mert jobb neked, hogy egy tagod vesszen el, és ne az egész tested vettessék gyehennára. Megmondattok továbbá, hogy aki elbocsátja feleségét, adjon neki válólevelet. Én pedig azt mondom nektek, hogy aki elbocsátja feleségét, paráznaság okán kívül, annak teszi ki, hogy házasságtörést kövessenek el vele; és aki elbocsátott asszonyt vesz el, házasságtörést követ el. (Máté 5:27-32)

És történt, hogy mikor elvégezte Jézus ezeket a beszédeket, elindult Galileából és Júdea határaiba ment a Jordán elvén, és nagy sokaság követte őt, és meggyógyította őket ott. És odamentek hozzá a farizeusok, kísértvén őt és azt mondván neki: Szabad-e az embernek bármilyen okból elbocsátani feleségét? Ő pedig felelve, azt mondta nekik: Nem olvastátok, hogy az Alkotó kezdettől fogva férfivá és nővé alkotta őket, és azt mondta: Ezért elhagyja ember atyját és anyját; és ragaszkodik feleségéhez, és ők ketten lesznek egy testté. Úgyhogy már nem ketten vannak, hanem egy test van; amit tehát Isten egybeszerkesztett, ember el ne válassza. Azt mondták neki: Miért rendelkezett tehát Mózes válólevél adásáról és a nő elbocsátásáról? Azt mondta nekik: Mózes a ti keményszívűségetekért megengedte nektek, hogy elbocsássátok feleségeiteket; de kezdettől fogva nem így volt. Mondom pedig nektek, hogy aki elbocsátja feleségét, hacsak paráznaságért nem, és mást vesz el, házasságtörést követ el; és aki elbocsátott asszonyt vesz el, házasságtörést követ el. Azt mondták neki tanítványai: Ha így van az ember dolga az asszonnal, nem jó megházasodni. Ő pedig azt mondta nekik: Nem mindnyájan veszik be ezt a szót, csak akiknek megadatott. Mert vannak férfiatlanok, akik anyjuk méhétől fogva úgy születtek; és vannak férfiatlanok, kiket emberek férfiatlanítottak meg; és vannak férfiatlanok, kik önmagukat férfiatlanították meg a mennyek országaért. Aki beveheti, vegye be. (Máté 19:1-12)

A házásoknak pedig parancsolom, nem én, hanem az Úr, hogy az asszony férjétől el ne válják; ha pedig elválik is, maradjon házasság nélkül, vagy a férjével béküljön ki; és a férfi ne bocsássa el feleségét. A többieknek pedig én mondom, nem az Úr: Ha valamely testvérnek hitetlen felesége van, és az együtt akar vele lakni, ne bocsássa el azt. És amely asszonynak hitetlen férje van, és az együtt akar vele lakni, el ne hagyja azt. Mert meg van szentelve a hitetlen férj a feleségben, és meg van szentelve a hitetlen feleség a férjben; mert különben a ti gyermekeitek tisztátlanok volnának, így pedig szentek. De ha a hitetlen fél elválik, válják el. Nincs rabság alá vetve a keresztyén férfi vagy nő az ilyenekben; hanem békességben hívott el minket az Isten. Mert mit tudod, te asszony, vajon férjedet meg fogod-e menteni? Vagy mit tudod, te férfi, vajon feleségedet meg fogod-e menteni? Az asszonyt törvény köti, míg a férje él; de ha a férje elhunyt, szabadon férjhez mehet, akihez akar, csak az Úrban. (1 Korinthus 7:10-16.39)

És onnét felkelvén, elment Júdea vidékeire a Jordán elvén keresztül; és ismét sokaság jött hozzá össze; és, mint szokott, ismét tanította őket. És odamentvén a farizeusok, megkérdezték őt, ha szabad-e férjnek feleségét elbocsátani, kísértvén őt. Ő pedig felelve, azt mondta nekik: Mit rendelt nektek Mózes? Azok pedig azt mondták:

Mózes megengedte válólevelet írni, és elbocsátani. És felelvén Jézus, azt mondta nekik: Keményszívűségetekhez képest írta nektek ezt a parancsolatot, de a teremtés kezdetétől férfivá és nővé alkotta őket az Isten. Ezért elhagyja ember atyját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és ők ketten lesznek egy testté. Úgyhogy már nem ketten vannak, hanem egy test van, amit tehát Isten egybeszerkesztett, ember el ne válassza. És otthon ismét tanítványai kérdezték meg őt ugyanerről. És azt mondta nekik: Aki elbocsátja feleségét és mást vesz el, házasságtörést követ el ellene; és ha az asszony elhagyja férjét és máshoz megy, házasságtörést követ el. (Márk 10:1-12)

Mindenki, aki elválik feleségétől és mást vesz el, házasságtörést követ el; és mindenki, aki férjétől elvált asszonyt vesz el, házasságtörést követ el. (Lukács 16:18)

Vagy nem tudjátok, atyámfiai (mert törvényismerők előtt beszélek), hogy a törvény addig uralkodik az emberen, amíg él? Mert a férjes asszony férjéhez van kötve törvény által, míg az él; de ha meghal a férj, ment lesz a férfi törvényétől. Így tehát férje életében házasságtörőnek mondatik, ha más férfié lesz; ha azonban meghal a férje, ő szabad a törvénytől, úgyhogy nem házasságtörő, ha más férfié lesz. Éppen így, atyámfiai, ti is meghaltatok a törvénynek a Krisztus teste által, hogy máséi legyetek, azéi, aki halottaiból feltámasztatott, hogy gyümölcsöt teremjünk az Istennek. (Róma 7:1-4)

Ezért elhagyja ember atyját és anyját; és ragaszkodik feleségéhez és lesznek egy testté. (1 Mózes 2:24)

Nem egy atyánk van-e mindnyájunknak? Nem egy Isten teremtett-e minket? Miért csalja hát kiki az ő felebarátját, megrontván a mi atyáink szövetségét? Hütelenné lett Júda, és útálatosság támadt Izraelben és Jeruzsálemben, mert megfertőztette Júda az Úrnak szentségét, a melyet ő szeret, és idegen istennek leányát vette el. Elveszt az Úr mindenkit, a ki ezt cselekszi, a vigyázót és a felelőt, a Jákób sátraiból, még ha áldozatot visz is a Seregek Urának. És ezt is cselekszitek: betöltitek az Úr oltárát könyhullatással, sírással és kesergéssel, hogy ne tekintsen többé az ételáldozatra, és ne fogadjon el szívességet a ti kezetekből. És azt mondjátok: Miért? Azért, mert az Úr tett bizonyosságot közted és a te ifjúságod felesége közt, a kit te megcsaltál, holott társad és szövetséges feleséged! Nem tett ilyet egy sem, a kinek még volt lelke. És mit keresett az az egy? Istentől való magvat. Őrizzétek meg azért a ti lelketeket, és a ti ifjúságotok feleségét meg ne csaljátok! Mert gyűlölöm az elbocsátást, ezt mondja az Úr, Izraelnek Istene, és azt, a ki ruhájára kegyetlenséget borít, azt mondja a Seregeknek Ura. Őrizzétek meg azért lelketeket és ne csalárdkodjatok! (Malakiás 2:10-16 - Károli ford.)

Ez utóbbi igehely arról beszél, hogy Isten hűséges marad kiválasztott népéhez akkor is, ha népe szellemi házasságtörést követ el. Istennek ez a viszonyulása is bizonyítja, hogy Ő az egyetlen társsal való házasságot helyesli és az újránházasodást, mint bűnös dolgot elutasítja.

Fogalommagyarázat

χωρ ζω = elválaszt, elkülönít, eltávozik

Ez a szó a házastárstól való elválást jelöli.

Általános értelmében szerepel a Máté 19:6-ban: „amit tehát Isten egybeszerkesztett, ember el ne válassza.” Az 1 Korintus 7:10-ben χωρ ζω az asszony férjétől való elválására vonatkozik: „hogy az asszony férjétől el ne válják”.

ἀπολ ω = (házasságból) elbocsát

Az „apolüein”-t majdnem kizárólag abban az értelmében használja az Újszövetség, ha a férfi elvállik feleségétől, tehát elbocsátja őt. Csak a Márk 10:12-ben és az 1Korintus 7:13-ban használatos az asszonyra: „és ha az asszony elhagyja (elbocsátja) férjét [...]”

Az idézetekből világosan kitűnik, hogy az „elbocsát” és „elvállik” kifejezéseket ezek a versek azonos értelemben használják!

Ezt figyelmen kívül hagyva néha megpróbálják az „elbocsátás” kifejezést „bűnös” elválásra, az „elválás” kifejezést azonban „ártatlan” válásra vonatkoztatni azzal a céllal, hogy válás után a vétlen fél újra megházasodhasson. Az „aki elbocsátja feleségét” kifejezést néha az asszony véttségével magyarázzák (pl. házasságtörést követett el), és ezért a tőle elvált férj újra megházasodhat.

A Márk 10:11-12 azonban nagyon világosan mutatja, hogy Jézus nem tesz ilyen különbséget. Itt a hangsúly azon van, hogy „aki elbocsátja feleségét és mást vesz el, házasságtörést követ el ellene [...]” Márk 10:11-12 „Aki elbocsátja feleségét **és mást vesz el, házasságtörést követ el ellene;** és ha az asszony elhagyja férjét és máshoz megy, házasságtörést követ el.”

πορνει α = paráznaság

A „porneia” szexuális bűnök általános kifejezése, legtöbbször azonban házasságtörésre, vagy ritkábban rokonházasságra vonatkozik, ami a zsidók számára nem volt megengedett.

Szövetség

Olyan ígéret, amely alapvetően egy életre szól.

Magyarázat

Mivel a Máté 5:32 és a Máté 19:9 kivételével mindegyik ige világosan a válás utáni újránházasodás ellen beszél, ezért most szeretnénk behatóbban foglalkozni ezzel a két igevel.

Tartalmilag a Máté 5:32 párhuzamos a Lukács 16:18. versével (lásd lejjebb a két vers összehasonlítását).

Az összefüggésben Jézus az ószövetségi törvény betöltéséről beszél: pl. a Máté 5:27-28-ban: „Hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: Ne kövess el házasságtörést. Én pedig azt mondom nektek, hogy mindenki, aki kívánságból tekint egy asszonyra, már házasságtörést követett el rajta szívében.” A „hallottátok [...] én pedig azt mondom nektek [...]” megfogalmazással Jézus a saját szavait egyértelműen a törvény, az ószövetségi kinyilatkoztatás fölé helyezi. (Arról beszél, hogy a házasságtörés már a gondolatokban kezdődik el, az ember szívének tisztának és szentnek kell lennie.)

Majd Jézus így folytatja: Máté 5:31-32: Megmondatott továbbá, hogy aki elbocsátja feleségét, adjon neki válólevelet. Én pedig azt mondom nektek, hogy aki elbocsátja feleségét, paráznaság okán kívül, annak teszi ki, hogy házasságtörést kövessenek el vele; és aki elbocsátott asszonyt vesz el, házasságtörést követ el.” Jézus saját szavait/kinyilatkoztatását a válólevél parancsa fölé emeli. Érvénytelenné teszi a válólevelet, amely soha nem volt Isten akarata, csupán Mózes engedelménye a nép engedetlensége miatt. Jézus ezzel azt mondja, hogy: **Aki elbocsátja feleségét, házasságtörésnek szolgáltatja őt ki**, mert az asszonyt a megélhetés gondolja újabb házasságra kényszerítik – **kivéve, ha az asszony maga követett el házasságtörést, mert ekkor nem a férje az, aki őt a válás által házasságtörésnek szolgáltatja ki**. A Lukács 16:18-beli párhuzam, melyben Jézus a férj oldaláról beszél, világosan mutatja, hogy – mindegy, milyen okból bocsátja el a férj feleségét – mihelyt a férj újra megházasodik, megtöri házasságát feleségével szemben.

A „**házasságtörési kikötés**” a Máté 5:32-ben „paráznaság okán kívül” (görög: parektos logou porneias) tehát nem azt jelenti, hogy egy férfi, aki azért bocsátotta el feleségét, mert az házasságtörést követett el, újra megházasodhat, hiszen ha újra megházasodik, ő maga töri meg

házasságát. A 32. vers „b” része is világosan kimondja, hogy mindenki, aki elbocsátottal házasodik – függetlenül attól, hogy vétkesen, vagy vétlenül bocsátották őt el – házasságot tör. Mivel az asszony vétkezett, ő a házasságtörő, nem a férj, ami azonban nem jogosítja fel a férjet arra, hogy új házasságot kössön.

A válás soha nem volt Isten akarata. Mózes a válást a nép engedetlensége miatt engedte meg. Sajnos szomorú tény, hogy a zsidóságban, Isten népében / Isten államában mindig csak kevesek akartak valóban engedelmeskedni, a nép nagyobb része többnyire nagyon engedetlen volt. Isten azért engedte meg a válást és az újraházasodást, mert különben néhányaknak sokat kellett volna szenvednie mások bűnei miatt. Egy elbocsátott asszony számára (ugyanis) szociális okokból szinte kényszerítő volt újra megházasodni, mivel másként megélhetése nem volt biztosított, sem az, hogy idős korában gyermekei gondoskodjanak róla. Ezért parancsolta meg Mózes annak a férfinak, aki feleségét elbocsátja, hogy válólevelet adjon neki. Ez a válólevél az asszonynak fontos védelmül és bizonyítékul szolgált arra, hogy nem prostituált, illetve nem volt házasságon kívüli nemi kapcsolata (amiért halálbüntetés járt), hanem elbocsátották, és a jog szerint újra megházasodhat.

Ami Izrael népe között soha nem jött létre, hogy **mindannyian** Istennek engedelmeskedve, szeretetben és mély egyetértésben éljenek, azt teljesítette be Jézus az egyházban, ahol már nincsenek hitetlenek, hanem mindenki eldöntötte, hogy Jézust megalkuvás nélkül akarja követni. Ezért van mindenkinek ereje a Szent Szellem által a szent életre, odaszánásra, engedelmességre. Aki Jézus testvérszeretetre szólító parancsát valóban érti és megéli, az értheti meg azon határozott kijelentését is, hogy **Isten előtt nem létezik válás**, és ez a keresztények számára megvalósítható. Isten előtt minden házasság addig érvényes, míg egyik házaspár meg nem hal. Abban az esetben, ha a házastárs hitetlen, és el akar válni a keresztény féltől, Pál engedményt tesz. Ez azonban Isten előtt nem olyan válásnak számít, amely újraházasodásra jogosítana fel, hanem külön élhetnek azok, akiket Isten továbbra is házasnak tekint.

A házasság Isten előtt kötött szövetség, melyhez az embernek hűségeseznek kell maradnia akkor is, ha a másik fél ezt a szövetséget megszegi. Ha egy kereszténytől hitetlen házastársa – bármilyen okból – elválik, és a keresztény ismét megházasodik, azzal nem csak házasságát töri meg, hanem új házastársát is a paráznaság és házasságtörés bűnébe viszi.

A keresztények azzal is kifejezik egymás iránti szeretetüket, hogy vagyonszövetségben élnek (Apostolok cselekedetei 2:44-47 és 4:32-37). Így nem okoz gondot egy olyan keresztény asszony szociális támogatása sem, akitől hitetlen férje elvált. Ez az asszony magányos sem lesz, mert Isten minden kereszténynek mély örömet ad a testvérszeretettel és egység napenkénti megtapasztalásában.

A Máté 5:32 és Lukács 16:18 szembeállítás (Márk 10:11-12 megerősítésével)

Máté 5:32a: [...] **aki** elbocsátja feleségét, paráznaság okán kívül, **annak teszi ki, hogy házasságtörést kövessenek el vele;**

Lukács 16:18a: **Aki** elválik feleségétől és **mást vesz el, házasságtörést követ el;**

Márk 10:11: **Aki** elbocsátja feleségét és **mást vesz el, házasságtörést követ el ellene;**

Márk 10:12: ha az asszony elhagyja férjét és **máshoz megy, házasságtörést követ el.**

Máté 5:32b: [...] **aki elbocsátott asszonyt vesz el, házasságtörést követ el.**

Lukács 16:18b: [...] **mindenki**, aki férjétől elvált asszonyt vesz el, házasságtörést követ el.

A Márk 10:12 mutatja, hogy fordított esetben, amikor egy asszony bocsátja el férjét, ugyanaz érvényes Isten előtt. A Máté 19:1-12 és Márk 10:1-12 tartalmilag párhuzamos igehelyek. Itt Jézus elmagyarázza, hogy Mózes miért parancsolta a zsidóknak, hogy váláskor adjanak az asszonynak válólevelet, illetve, hogy ez eredetileg nem volt Isten akarata, és az ember nem választhatja szét azt, amit Isten egybekötött. Jézus itt is „korigálja” a törvényt, megmutatja, ő hogyan tölti azt be, és

hogy **általa** az ember úgy élhet, ahogyan Isten azt mindig is akarta. Jézus zsidókhöz beszél – tanítványai is zsidók voltak még. Ez arra mutat, hogy **a házassági kötelék feloldhatatlansága a teremtés rendjéhez tartozik**, ezért a házasság érvényességét a kereszténnyé válás sem befolyásolja.

Sajnos elterjedt tévtanítás az is, hogy a kereszténnyé válással új élet kezdődik, ezért a korábban felbontott házasság Isten előtt már nem számít házasságnak, és az ember keresztényként újra megházasodhat.

A tanítványok reakciójából látszik, hogy Jézus valami teljesen újat hozott. A zsidók törvénye megengedte az asszony elbocsátását és az újránházasodást, pl. ha az asszony házasságtörést követett el (Sammai rabbi). A tanítványok azonban megértették, hogy Isten előtt nincs válás **még akkor sem**, ha az asszony házasságtörést követett el, ezért felteszik a kérdést, hogy egyáltalán tanácsos-e megházasodni. Ez a megnyilvánulásuk is azt mutatja, hogy Jézus újat hozott. Nem csodálkoztak volna el a tanítványok, ha arról lett volna szó, hogy a férj az asszony házasságtörése után újra megházasodhat.

A „**házasságtörési kikötés**”-ben, a Máté 19:9-ben: „paráznaság okán kívül”, vagy „nem paráznaság miatt” (görög: me epi porneia) a görög megfogalmazás kétértelmű. A szöveg ezt is jelenthetné: „Ne történjen elbocsátás paráznaság miatt!”, vagy „kivéve paráznaság esetén”. A megoldást a fentebb idézett összefüggés adja, és nem a szó szerinti megfogalmazás. Ez az összefüggés éppúgy kizárja az újránházasodás lehetőségét, mint a Márk 10.

Pál az 1 Korinthus 7:10-16 és 39-ben világosan ír arról, hogyan kell ennek keresztények között történnie.

Összefoglalás

Jézus Isten akaratáról beszél, amikor az egy társsal kötött házasságot hangsúlyozza, amit a szövetségről szóló gondolataival is kifejez: a férj ne bocsássa el feleségét. Ha a férfi bármilyen okból elbocsátja feleségét, vagy az asszony elválik férjétől, egyikőjük sem köthet új szövetséget (házasságot), mert az első szövetség addig érvényes Isten előtt, amíg a másik fél életben van. Ha bármelyikőjük új házasságot köt, az Isten előtt házasságtörést jelent. Isten előtt nem létezik válás, őelőtte minden házasság a házaspár élete végéig érvényes. Jézus egyik igéjében sem tesz különbséget abban, hogy az elbocsátott fél vétkes, vagy vétlen volt-e.

Mivel Jézus sem Márk, sem Lukács szerint nem tesz kivételt, így Máté sem gondolhatott kivételre.

A tanítványok válasza is azt mutatja, hogy a válás kérdésében nem lehet kivételt tenni. Ameddig a házaspár életben van, nem lehet újra megházasodni.

Pál az 1 Korinthus 7-ben még részletesebben kitér bizonyos esetekre:

Ha valaki válás után lesz kereszténnyé, maradjon házasság nélkül, vagy béküljön ki házastársával. Ha a hitetlen fél el akar válni a keresztény féltől, fogadja ezt el a keresztény – „De ha a hitetlen fél elválk, váljk el. Nincs rabság (szó szerint: rabszolgaság) alá vetve a keresztény férfi vagy nő az ilyenekben; hanem békességben hívott el minket az Isten.”

Az, hogy a keresztény férfi, vagy nő nincs „**rabszolgaság alá vetve**” annyit jelent, hogy nincs békétlenséggel és problémákkal terhelt közös életre ítélve egy hitetlennel. Elválhat, és házasság nélkül maradhat.

Minden más jellegű felhasználása, illetve a kiadás bármely formája csak beleegyezésünkkel lehetséges.

Utolsó módosítás: 2011.10.21.